

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ 1402-208

2019 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
урта махсус таълим вазирининг
2019 йил "2" ноябр даги
1023 - сонли буйруғи билан
тасдиқланган

“Таржима назарияси ва амалиёти”

йўналиш бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта
тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўқув дастури

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАХБАР
КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ
ОШИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМНҲИ - МЕТОДИК
МАРКАЗИ

АЛИШЕР НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА
АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ ХУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ
КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРИНИНГ МАЛАКАСИНИ
ОШИРИШ ТАРМОҚ МАРКАЗИ

*Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури Олий
ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йуналишлари бўйича ўқув-устувий
бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2019 йил 18.10. даги 5 - сонли баённомаси билан
маъқулланган.*

- Тузувчилар: “Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида
олий таълим вазифалари” модули: с.ф.д., проф. И.Эргашев, ф.ф.д., проф.
И.Сифназаров, ф.ф.д., проф. М.Қаххорова, с.ф.д., доц. Т.Алимардонов.
“Таълим-тарбия жараёнини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий
ҳужжатлари” модули: ю.ф.и., доц. В.Тошидиев, ю.ф.и., доц. Х.Тувиchieва,
доц. в.б. А. Раҳмонов.
“Педагогининг инновацион фаолиятини ривожлантириш” модули: п.ф.д.,
проф. Н.Муслимов, п.ф.д. М.Мирсолieва, п.ф.д. Г.Ибрагимова, катта
ўқитувчи Р.Ишмухамедов, А.Тураев, М.Мативзарова, Н.Хакназарова,
М.Инназаров, Д.Кушарбаев.
“Электрон педагогика асослари ва педагогининг шахсий, касбий ахборот
майдонини такомиллаштириш” модули: п.ф.д., проф. Ф.Зокирова,
п.ф.д.(PhD) М.Файzieва, п.ф.д. (PhD) Т.Шоймардонов, ўқитувчилар
А.Обидов, И.Чориев, А.Хошимов, Ғ.Отамуродов.
“Амалий хорижий тилини ўрганишнинг интенсив усуллари” модули:
катта ўқитувчилар Ф.Бойсариева, Н.Джабборова, Ш.Файзуллаева,
У.Ғиясова.
“Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул
қилишнинг замонавий технологиялари” модули: т.ф.д., проф.
А.Юлдашев, пс.ф.и. Х.Алимов, ф.-м.ф.и., доц. В.Каримова.
Махсус файллар бўйича:
ф.ф.и. Н.Нормуродова, Н.Абдурахмонова, ф.ф.и. Г.Одилова, ф.ф.и. Х.Бакиев,
ф.ф.и. А.Сайфуллаев, Ш.Мустапова.
Такризчилар: п.ф.д. (PhD) В.В.Нам, Пучон университети (Ўзбекистон),
(PhD) К.Робинсон, Техас университети (АҚШ),
ф.ф.д. И.М.Азимов Алишер Навоий номидаги Ўзбек тили ва адабиёти
университети

*Ўқув дастури Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Кенгашининг қарори
билан тасдиққа тавсия қилинган (2019 йил 31.10.даги 4 -сонли баённома).*

КИРИШ

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармонлари, шунингдек 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарорида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касб маҳорати ҳамда инновацион компетентлигини ривожлантириш, соҳага оид илғор хорижий тажрибалар, янги билим ва малакаларни ўзлаштириш, шунингдек амалиётга жорий этиш кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, унинг мазмуни Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари, таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари, махсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари бўйича сўнги ютуқлар, педагогнинг креатив компетентлигини ривожлантириш, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимларидан фойдаланиш ва масофавий ўқитишнинг замонавий шакллари қўллаш бўйича тегишли билим, кўникма, малака ва компетенцияларни ривожлантиришга йўналтирилган.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури куйидаги модуллар мазмунини ўз ичига камраб олади:

I. Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари.

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазибалари

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

2.1. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш.

2.2. Таржимашуносликда илғор хорижий тажрибалар.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш.

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш.

3.2. Таржиманинг дастурий таъминоти.

IV. Амалий хорижий тил.

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари.

5.2. Таржима ишини тизимли лойihalаштириш.

VI. Маҳсус фаилар.

6.1. Бадиий таржима ва таҳрир.

6.2. Таржиманинг лингвистик аспектилари.

6.3. Амалий таржима

VII. Малакавий аттестация.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсининг мақсади педагог кадрларнинг инновацион ёндошувлар асосида ўқув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада лойиҳалаштириш, соҳадаги илғор тажрибалар, замонавий билим ва малакаларни ўзлаштириш ва амалиётга жорий этишлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларини такомиллаштириш, шунингдек уларнинг ижодий фаоллигини ривожлантиришдан иборат.

Курснинг вазифаларига қуйидагилар киради:

“Таржима назарияси ва амалиёти” йўналишида педагог кадрларнинг замонавий касбий билим, кўникма, малакаларини такомиллаштириш ва ривожлантириш;

педагогларнинг ижодий-инновацион фаоллик даражасини ошириш;
мутахассислик фанларини ўқитиш жараёнига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали татбиқ этилишини таъминлаш;

махсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларини ўзлаштириш;

“Таржима назарияси ва амалиёти” йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларини фан ва ишлаб чиқаришдаги инновациялар билан ўзаро интеграциясини таъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари”, “Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- ўзбек тилидан чет тилига бадиий таржима қилишнинг назарий аспектларини;

- бадиий таржимада қўлланиладиган тасвирий воситалар ва трансформацияларни;

- бадиий таржималарнинг таҳлил ва таҳририни;

- лингвомаданий бирликларнинг таржима жараёнидаги ўзига хос хусусиятларини;

- оламнинг лисоний манзарасини таржимада қайта яратиш масаласини;

- ҳозирги замон таржимашунослигининг назарий ва амалий муаммоларини;

- таржималарни лингвистик ва адабиётшунослик нуқтаи назаридан объектив таҳлил қила олишни;

- адекват ва эквивалент таржимасини *билиши* керак.

Тингловчи:

- ўзбек тилидан хорижий тилларга бадиий таржима қила олиш;

- бадиий таржималар савиясига баҳо бера олиш;

- бадиий таржималарни аслият билан киёслаб тақриз ёза олиш;

- матнларни интерпретация (талкин) қилиш;

- матнларни лингвомаданий таҳлил ва таржима қилиш;

- турли таржима матнларидаги лексик-семантик фарқларни ва грамматик номувофикликларни тушуниш ва мос эквивалентлар топа олиш;

- замонавий таржимашуносликнинг лингвистик муаммолари ҳақида баҳсга киришиш;

- таржиманинг лингвомаданий ва лингвистик муаммоларига оид илмий мақолалар ёза олиш *кўникмаларига* эга бўлиши керак.

Тингловчи:

- бадиий таржима ишини ташкил этиш, лойиҳалаштиришнинг инновацион усулларини амалда қўллаш олиш;

- бадиий таржимада тасвирий узатишнинг илғор техник усулларини амалда қўллаш;

- тил ва маданиятлараро юз бериши мумкин бўлган сценарийлар моделни ишлаб чиқиш;

- маданиятлараро мулоқот жараёнида юзага чиқадиган тўқнашувларни бартараф этиш;

- таржима назарияси ва амалиёти йўналишидаги фанларни ўқитиш жараёнига илғор инновацион технологияларни интеграция қила олиш;

- жаҳон таржимашунослиги тараққиётига оид инновацион гояларни ўзбек таржимашунослигига татбиқ қилиш *малакаларини* эгаллаши зарур.

Тингловчи:

- бадиий таржимада маъно нозикликлари, трансформацион усулларни қўллаш принципларини тушунтира олиш;

- бадиий таржимада аслият услуги ва руҳиятини қайта яратиш;

- маданиятлараро мулоқотда қўлланадиган коммуникация воситаларини таржима жараёнида тўғри қўллаш олиш усулларини ишлаб чиқиш;

- таржиманинг лингвистик муаммоларини фарқлай олиш ва уларга ечим топиш;

- таржима жараёнидаги фразеологик ҳамда лексик-семантик номувофиклик даражаларини аниқлаш;

- таржиманинг соҳавий турлари мезонларини тушунтира олиш;

компетенцияларига эга бўлиши лозим.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган мустақил малака ошириш шакллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафталаги ўқув юкларининг энг юқори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“ТАРЖИМА НАЗАРИСИ ВА АМАЛИЁТИ” Йўналишини Бўйича Қайта Тайёрлаш ва Малака Ошириш Курси Ўқув Модулларининг Мазмуни

I. Олий Таълимнинг Норматив Ҳуқуқий Асослари

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

Ўзбекистон мустақил демократик таракқиётининг миллий тикланиш босқичида жамият ривожини ва таълим-тарбия соҳасидаги амалга оширилган вазифалар, Ўзбекистоннинг мустақил демократик таракқиёт йўли, Миллий тикланиш босқичи ва унинг ўзига хос хусусиятлари, Жамият ривожини демократия моделларининг хилма-хиллиги, Мамлакатимизда демократик ислохотлар ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари, Мустақил демократик таракқиёт йўлида эришилган ютуқлар ва муаммолар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев демократик ислохотларни изчил давом эттириш тўғрисида ва унинг амалий, конструктив характери, Ўзбекистон таракқиётининг миллий юксалиш босқичида ҳаракатлар стратегиясининг ишлаб чиқилиши ва унинг устувор йўналишлари, “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилсин” ғояси, Халқ қабулхоналари ва виртуал қабулхоналар ҳамда Давлат хизматлари агентлигининг ташкил этилиши – мамлакатимизда демократик ислохотларни жадаллаштиришнинг муҳим омилли сифатида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-Сессиясидаги нутқининг асосий йўналишлари.

Маъмурий ислохотлар концепцияси, 2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегияси, Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим, Халқ таълим ва Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциялари, Ўзбекистон Республикасида Онда институтини мустаҳкамлаш концепцияси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаларида ижтимоий ривожланишнинг устувор вазифалари.

Илм-фан ва таълим-тарбия – демократик жамият ривожланишининг энг зарурий асоси. Талабалар ўртасида миллий мустикаллик гоълари асосида маънавий-ахлокий ва тарбиявий ишларни олиб бориш принциплари. Ёшлар, оила, маҳалла, дин ва хотин-қизлар масалаларига оид давлат дастурларининг асосий йўналишлари. БМТнинг “Хотин-қизларга нисбатан камситишнинг ҳар қандай шаклларига барҳам бериш тўғрисида”ги Конвенцияси. Халқаро нормалар ва ҳуқуқий стандартларга мувофиқ аёлларнинг ҳуқуқларини таъминлашда Хотин-қизлар қўмитасининг роли ва ваколатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг ёшлар маънавиятини юксалтириш ва уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш бўйича бешта муҳим ташаббуси.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Жамиятда ижтимоий муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш. Таълим соҳасини бошқаришнинг ҳуқуқий асослари. Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш ҳамда олий ва ўрта махсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари.

Таълим соҳасига оид қонун ҳужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Коррупцияга қарши курашнинг ҳуқуқий асослари ва унинг олдини олиш омиллари. Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Таълим муассасаларида коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг ҳуқуқий ва маънавий-маърифий асослари. Халқаро меҳнат ташкилоти. Ўзбекистоннинг Халқаро меҳнат ташкилоти билан самарали ҳамкорлиги. Ўзбекистон ратификация қилган Халқаро меҳнат ташкилоти конвенциялари. Олий ўқув юртлиари профессор-ўқитувчиларининг инсон ҳуқуқлари. Гендер муаммолари ва ўқув жараёнида гендер-дифференцияланган ҳулқ-атворнинг таъсирини ҳисобга олиш масалалари.

Қонуности ҳужжатлари тушунчаси ва уларнинг турлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимига оид қабул қилган фармонлари, қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Олий таълим тизимига тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари. Давлат таълим стандартлари. Кадрлар тайёрлаш тегишли таълим (ихтисос) йўналиши бўйича давлат таълим стандарти, ўқув режалар ва фан

дастурлари ва уларга қўйиладиган талаблар. Ўқув режалари ва ўқув фанлари дастурларини такомиллаштириш тамойиллари. Ўқув юкламаларини режалаштириш ва уларнинг бажарилишини назорат қилиш методлари. Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш.

Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби, таълим сифати назорати.

Таълим жараёнини ташкил этишда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни қўллаш амалиёти ҳамда раҳбар ва педагог кадрларнинг конун ижодкорлиги ва ташаббускорлиги.

2.2. Таржимада илгор хорижий тажрибалар.

Таржимашуносликда илгор хорижий тажрибаларидан фойдаланиш принциплари. Ривожланган Европа ва Осиё мамлакатлари илмий-тадқиқот жараёнларини ташкил этиш ва амалда қўллаш бўйича тўпланган тажрибаларини соҳа тизимига татбиқ этиш. Соҳага оид хорижий ўқув дастурлари, дарслик ва қўлланмалари билан тингловчиларни таништириш.

Ўқув жараёнининг норматив-ҳуқуқий асослари (таълим стандартлари, ўқув режа, фан дастури ва локал ҳужжатлар) бўйича хорижий тажрибаларни ўрганиш ва керакли даражада ўқув жараёнида фойдаланиш.

Таълим хизматларини кўрсатиш бўйича дунё бозори ва хорижий тажрибалар.

Таржимашунослик фанлари ривожига ҳисса қўшган соҳанинг етук хорижий филолог олимлари ва улар томонидан яратилган илмий назариялар ҳамда таълим тизимига оид тажрибалар. Таржимашунослик илмининг таракқиёт тамойиллари ва истиқболи.

III. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНЛАРИДА АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш.

Ахборот – коммуникация технологиялари ва уларни таълим жараёнида қўллашнинг дидактик имкониятлари, ахборот тизимлари, шахснинг таълим, тарбияси ва ривожланишида замонавий ахборот технологиялари ва тизимлари. LMS тизимлари – педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштиришнинг воситаси. Web-технологиялар, унинг хусусиятлари ва таълим жараёнида фойдаланиш. Булутли технологиялар. Google булутли хизматларидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнини ва ахборот таълим майдонини такомиллаштириш.

Педагогик дастурий воситалар (AutoPlayMedia Studio, CourseLab, iSpring Suite, Hot Potatoes ва бошқ.) дан фойдаланиб мультимедиали ўқув курсларини яратиш.

Медиакомпетентлик, педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини Scopus, ScienceDirect, Mendeley тизимлари асосида такомиллаштириш.

3.2. Таржиманинг дастурий таъминоти.

Янги таржима технологиялари ва дастурлари. Соҳага оид электрон-ахборот ресурслари ҳақида тушунча ва уларни яратиш тамойиллари. Мультимедиа электрон-таржима нашрлари (ўқув фильмлари, электрон дарсликлар). Муаллифлик дастурий таъминотларидан фойдаланган ҳолда электрон-таржима ресурсларини яратиш.

Таржимашуносликда адабиётшунослик ва тилшунослик манбаларидан фойдаланишнинг назарий ҳамда дидактик асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни бадий асар матнларини таржима қилиш жараёнида қўллаш имкониятлари.

Таржимашуносликда Интернет ресурслари ва улардан соҳа тизимида фойдаланиш.

IV. АМАЛИЙ ХОРИЖИЙ ТИЛ

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

Хорижий тилни ўрганишдаги замонавий ёндашувлар. Коммуникатив методлардан самарали фойдаланиш. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика – В1, В2). Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одатлари, анъаналари ҳақида чет тилида гапира олиш). Соҳага йўналтирилган тил кўникмаларини ривожлантириш, мутахассислик фанларини хорижий тилда ўқитишни лойиҳалаштириш. Илмий тадқиқотларга йўналтирилган тил кўникмаларини ўзлаштириш, илмий мақолаларнинг резюмесини тайёрлаш, хорижий адабиётлар билан ишлаш. Хорижий мутахассислар билан мулоқот стереотиплари. Электрон хатлар ёзиш, хорижий тилда такдимотлар тайёрлаш. Тил кўникмалари диагностикасининг ассесмент технологиялари.

Кундалик ва ижтимоий ҳаётга оид мавзулар, тили ўрганилаётган мамлакатлар маданияти ва анъаналари, Ўзбекистон ҳақида, мамлакатимизнинг машҳур инсонлари тўғрисида қисқача маълумот, резюме тўлдириш, оммавий ахборот воситалари, маданий ҳордиқ, телефонда суҳбат, саёҳат ва туризм, транспорт соҳаси, кашфиётлар, санъат, фан ва таълим соҳаси, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, даврнинг энг долзарб муаммоларини ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш.

V. ТИЗИМЛИ ТАҲЛИЛ ВА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШ АСОСЛАРИ

5.1. Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари.

Тизим, тизимли таҳлил ва тизимли ёндашувнинг мазмун-моҳияти. Олий таълим тизими: таркиби, мақсад ва вазифалари. Педагогик жараён ва унинг тузилмавий асослари. Ўқув фанлари мазмуни ва уларни ўқитишдаги изчиллик асослари. Педагогик фаолиятда муаммолар: бакалаврият ва

магистратура таълим дастурларида изчилик ва мослашувчанликни ташкилий ва методик таъминлаш; кадрлар буюртмачилари ва меҳнат бозори эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режалари ва фанлар дастурларини шакллантириш; кадрлар тайёрлаш сифатига таъсир кўрсатадиган омиллар; таълим, фан ва ишлаб чиқаришни интеграциялаш; иқтидорли талабаларни кидириб топиш, танлаш ва улар билан ишлаш методлари. Тизимли фикрлаш.

Педагогик тизимда тахлилий фаолият. Аналитик ва сифатли усуллар. Педагогик фаолиятда тизимли таҳлил усуллари.

Қарор қабул қилишнинг мазмун-моҳияти, тамойиллари ва унга нисбатан бўлган ёндашувлар. Педагогик жараёнда қарор қабул қилишга қуйиладиган талаблар, унинг турлари ва психологик жиҳатлари. Педагогик фаолиятда қарорнинг шаклланиши, қабул қилиш босқичлари ва ижросини таъминлаш. Олий таълимда менежмент ва маркетинг асослари.

5.2. Таржима ишини тизимли лойиҳалаштириш.

Таржимашунослик ва тизимли таҳлил асослари, тушунча ҳамда тамойиллар тизими. Тизимли таҳлилнинг тизимли ёндашувдан фарқли жиҳатлари. Илмий ва назарий масалаларининг таржима амалиётидаги тизимли таҳлили.

Тизимли таҳлилнинг терминологик асослари ва йўналишлари. Тизимли таҳлилда филологик терминлар идентификацияси. Тизимли таҳлилнинг шаклланиш ва ривожланиш босқичлари. Аналитик тадқиқотлар асосида тизимли таҳлилни ташкил этиш. Бадий матнга тизимли ёндашув. Таҳлил жараёнларининг кетма-кетлиги ва яхлитлиги. Таржимашуносликка доир тадқиқотларда тизимли таҳлил тамойиллари. Таржимашунослик тизими ва бадий матн тузилмаси. Тизимли таҳлилда илмий тадқиқот услуги.

Тизимли таҳлилда микдорийлик ва сифат. Уларнинг нисбати ва бирлиги. Матнга индивидуал ёндашувда тизимлилик. Тингловчиларда ижодий ва тизимли ёндашув кўникмасини шакллантириш.

VI. МАХСУС ФАНЛАР

6.1. Бадий таржима ва таҳрир.

Бадий таржима ва унинг бошқа таржима турларидан фарқи. Бадий таржимада адекватлик нуктаи назаридан ёндашув. Воситали ва воситасиз таржималар қиёсий таҳлили ва бевосита ўзбек-инглиз таржима қилишнинг афзаллиги. Шеърый ва насрий таржиманинг ўзига хос хусусиятлари. Шеърый таржимада оҳангни қайта яратиш ва узатишда қўлланадиган стилистик воситалар. Таржимада вазн ва кофия масалалари. Ассонанс аллитерация, стилистик такрорнинг шеър руҳиятига таъсири ва уни таржимада қайта яратиш муаммоси. Ўзбек бадий адабиётидаги табиат тасвирини ўгириш талаблари.

Бадий асарда ўзбек миллий менталитети ва табиатига мувофиқ инсон портретини таржима қилиш сирлари.

Ўзбек юморига хос бадний тасвирни таржимада қайта яратиш муаммоси. Ўзбек тилидаги товушга таклид сўзларнинг бадний асарнинг стилистик бўёқдорлигини оширишдаги роли ва уларни таржимада қайта яратиш маҳорати.

Тарихий шароит, муаллиф юксак услубига эътибор. Жаҳон уйғониш даври адабиётини таржима қилишнинг ўзига хос хусусиятлари. Тасаввуфга оид тимсоллар, илохий ишк мавзуси ва уни таржимада қайта яратиш. Ғазалга хос бўлган арузий оҳангни таржимада қайта яратиш. Навоий рубоийлари таржимасида аслиятга хос арузий ритмни қайта яратиш. Бадний таржима танқиди ва таҳрири.

6.2. Таржиманинг лингвистик аспекти.

Ўзбекистонда таржима назарияси ва амалиётининг фан сифатида ўқитилиши. Ўзбек таржимачилигида воситачи тилнинг иштироки. Таржиманинг аслиятдан узоклашув омиллари. Илмий, публицистик, бадний ва оғзаки таржима турлари. Эквалент ва адекват таржима усуллари. Таржиманинг сўз танлаш билан боғлиқ муаммолари ва мувофиклик даражалари. Бутун, қисман мувофиклик, мувофикликнинг йўқлиги ва тасодифий номувофиклик. Таржимоннинг “ёлғон дўст”лари ва реаллар.

Таржимашуносликда прагматика ва унинг таржима назарияси билан боғлиқлиги. Прагматик ассоциация. Прагматик контекстни таржима қилишда маъновий билимларнинг аҳамияти.

Таржимада фразеологик бирликларнинг ўрни. Зооним компонентли фразеологизмлар. Реаллар фразеологизмлар таржимаси. Таржимада мувофикликнинг учта тури. Таржиманинг морфологик, синтактик муаммолари ва сўз қурилиши. Таржимашуносликда гап тузиш.

6.3. Амалий таржима

Таржимашуносликнинг нуқтаи назаридан асос ва таржима тилларининг ўзаро нисбати, тилда универсаллик ва миллийлик. Тиллараро ассиметрия ва у келтириб чиқарадиган муаммолар. Турли хил ўзлаштирмалар, уларнинг таржимон томонидан қийинчиликларни ечиш жараёнида пайдо бўлиши. Таржимашуносликнинг сохта дўстлари, услубий хулосалари. Турли хусусиятли услубларга хос мағналарни таржима қилишнинг ўзига хослиги, хусусиятли услуб тушунчаси. Публицистик услубнинг ўзига хос хусусиятлари. Публицистик матнларнинг миллий ўзига хослиги ва у юзага келтирадиган таржима муаммолари. Тилшуносликда трансформация тушунчаси, унинг таржимон фаолиятида қўлланиши. Асосий тил доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржима тили доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржимада трансформацияларнинг турлари. Қўшиш, тушириб қолдириш, алмаштириш ҳодисалари.

VII. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўқув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода қайд этилган кўрсаткичлари), якуний тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирув ишини химоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шакллارни ўз ичига олади: очик ўқув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташкил этиш; иктидорли ва истеъдодли талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан қатнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик таклифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик қилиш; монография, муаллифлик ижодий ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўқув адабиётлари (дарслик, ўқув қўлланма, методик қўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун химоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Педагог кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимида ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида педагоглар асосий иш жойи бўйича педагогик амалиётдан ўтадилар. Педагогик амалиёт даврида педагог асосий иш жойи бўйича кафедранинг етакчи профессор-ўқитувчиларини 2 та дарсини кузатадилар ва таҳлил қиладилар ҳамда кафедра аъзолари иштирокида талабалар гуруҳи учун 1 та очик дарс ўтказали. Очик дарс таҳлили ҳамда педагог томонидан кузатилган дарслар хулосалари кафедранинг йиғилишида муҳокама этилади ва тегишли кафедранинг баённомаси билан расмийлаштирилади.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модуллارни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва коғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида. - Т.:“Ўзбекистон”, 2011.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халкимиз билан бирга курашимиз. – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 488 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 592 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

4. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
5. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни.
6. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муасасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сонли Фармони.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2752-сонли қарори.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сонли Фармони.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли қарори.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сонли қарори.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 15 сентябрдаги ПҚ-3276-сонли қарори.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 3 февралдаги “Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5325-сонли Фармони.
14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2018 йил 5 июндаги ПҚ-3775-сонли Қарори.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиqlаш тўғрисида”ги 2018 йил 21 сентябрдаги ПФ-5544-сонли Фармони.

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июндаги “2019-2023 йилларда Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида талаб юкори бўлган малакали кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва илмий салоҳиятини ривожлантири чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-4358-сонли Қарори.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 майдаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.

18. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта махсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПК-4391- сонли Қарори.

19. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта махсус таълим соҳасида бошқарувни ислох қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5763-сон Фармони.

20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.

21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори.

III. Махсус адабиётлар

22. Ишмухамедов Р.Ж., Юлдашев М. Таълим ва тарбияда инновацион педагогик технологиялар. – Т.: “Нихол” нашриёти, 2013, 2016.–279 б.

23. Креативная педагогика. Методология, теория, практика. / под. ред. Попова В.В., Круглова Ю.Г.-3-е изд.–М.: “БИНОМ. Лаборатория знаний”, 2012.–319 с.

24. Каримова В.А., Зайнутдинова М.Б. Информационные системы.- Т.: Aloqachi, 2017.- 256 стр.

25. Информационные технологии в педагогическом образовании / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Дашков и К, 2018. - 304 с.

26. Natalie Denmeade. Gamification with Moodle. Packt Publishing - ebooks Account 2015. - 134 pp.

27. Paul Kim. Massive Open Online Courses: The MOOC Revolution. Routledge; 1 edition 2014. - 176 pp.

28. William Rice. Moodle E-Learning Course Development - Third Edition. Packt Publishing - ebooks Account; 3 edition 2015. - 350 pp.

29. English for academics. Cambridge University Press and British Council Russia, 2014. Book 1,2.

30. Karimova V.A., Zaynutdinova M.B., Nazirova E.Sh., Sadikova Sh.Sh. Tizimli tahlil asoslari. – T.: “O‘zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti”, 2014. – 192 b.
31. Yusupbekov N.R., Aliev R.A., Aliev R.R., Yusupbekov A.N. Boshqarishning intellectual tizimlari va qaror qabul qilish. –Toshkent: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi” DIN, 2015. -572b.
32. Махмудов И.И. Бошқарув профессионализи: психологик тахлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.
33. Сирожиддинов Ш., Одилова Г. Бадиий таржима асослари. – Т.: Мумтоз сўз, 2011.
34. Usmanova Sh. Tarjimaning lingvomadaniy aspektlari. O‘quv qo‘llanma. – Tashkent, ToshDSHI, 2015.
35. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка. Учебное пособие. –М.: Флинта, Наука, 2010.
36. Усманова Ш. Маданиятлараро мулоқотда лақуналарнинг ўрни // Лингвист. Илмий мақолалар тўплами. –Т.: “Академнashr”, 2013. – 152-156 б.
37. Одилова Г., Махмудова У. Ўзбек таржимонлари ва бадиий таржималар. –Т.: 2012.

IV. Интернет сайтлар

38. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги:
www.edu.uz
39. Бош илмий методик марказ: www.bimm.uz
40. www.ziyonet.uz
41. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
42. www.tdpu.uz
43. www.pedagog.uz
44. tdpu-intranet.ped
45. www.literature.uz
46. www.kutubxona.uz
47. www.linguistic.ru
48. www.englspase.com
49. www.youreng.narod.ru
50. www.teneta.ru
51. www.translation.net
52. www.translationzone.com
53. www.translatortips.com
54. www.google.ru
55. www.englspase.com

